

เทศน์เช้า วันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๒

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะนะ ตั้งใจฟังธรรมๆ ฟังธรรมเพื่อสัจธรรมๆ อานิสงส์ของการฟังธรรมมัน
ตอกย้ำเราใจ

เวลาลูกจะออกจากบ้าน พ่อแม่เตือนทุกวันนะ “ขอให้เป็นคนดี ขอให้ทำตัวให้เป็นคนดี”
พ่อแม่จะเตือนลูกทุกวันๆ ลูกจะเติบโตขนาดไหนพ่อแม่ก็ยังเป็นห่วงอยู่ขนาดนั้น

นี่ก็เหมือนกัน ฟังธรรมๆ ตอกย้ำหัวใจของเราใจ หัวใจของเรากิเลสตัณหาความทะยาน
อยากมันมึนมันแหม่อยู่ทุกวันนะ มันมึนมันแหม่ มันมีสิ่งล่อลวงเข้ายวนใจอยู่ตลอดเวลา เข้ายวนใจ
เพราะอะไร เพราะเราจนตรอกใจ คนไม่จนตรอก คนมีทางออกนะ กิเลสมันหลอกไม่ได้ ถ้ากิเลส
มันหลอก ฟังธรรมๆ มันมีทางออกๆ เห็นไหม ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะได้เป็นกษัตริย์อยู่แล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้าสละราชสมบัติออกมา มาบวชเป็นนักพรต นักพรตประพฤติปฏิบัติอยู่ ๖ ปี ๖ ปีหาทางออกๆ

เวลาหาทางออกได้แล้ว ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย เวลาไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย
คราวนี้มันเป็นสัจจะเป็นความจริง มันวิมุตติสุขๆ สุขในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
นั่นต่างหากเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เป็นสิ่งที่เป็คุณประโยชน์มาก เป็นสิ่งปรารถนาของเราชาว
พุทธๆ ใจ

ชาวพุทธเราอยากจะมีความสุขที่เป็นวิมุตติสุขที่สุขยั่งยืน ที่สุขอยู่กับหัวใจเราตลอดไป

แล้วไม่มีสิ่งใดสัมผัสได้ เว้นไว้แต่ใจของสัตว์โลก หัวใจของสัตว์โลก หัวใจของสัตว์โลกที่
มันทุกข์ๆ ยากๆ ที่มันโดนบีบคั้นอยู่ที่นี่ ที่มันเวียนว้ายตายเกิดในวัฏฏะนี้ ที่เวียนว้ายตายเกิดใน
วัฏฏะนะ

แล้วเวลาพูด พระก็พูดแต่ว่าทำบุญๆๆ แล้วเราก็แสวงหากระเสือกกระสนเกือบเป็นเกือบตาย แล้วก็จะไปประเคนให้พระทำบุญๆๆ

แต่เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้บอกอย่างนั้นเลย ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทาน ศีล ภาวนา ทานเป็นบาทฐานพื้นฐานเท่านั้น เป็นพื้นฐานให้เรา รู้จักเสียสละ คำว่า “เสียสละของเรา” คือเสียสละความตระหนี่ถี่เหนียว ความหงุดหงิดของเรา

ความหงุดหงิด ความมั่งง่ายของเราก็เกิดจากความตระหนี่ถี่เหนียว ความยึดมั่นถือมั่น ความตระหนี่ๆๆ ตระหนี่ว่าของเราๆๆ เวลาอารมณ์ที่มันเกิดขึ้น เวลาความทุกข์ที่มันเกิดขึ้น ของเราๆ ของเราโดยที่ไม่รู้ตัวใจ

อะไรถ้าเราคิดเราถูกหมดนะ ถ้าคนอื่นคิดผิดหมด นี่ใจ ของเราๆ ใจ นี่มันตระหนี่ถี่เหนียวของมัน เห็นไหม

ทาน ศีล ภาวนา การมาฝึกหัดๆ นี่ก็มาฝึกหัดหัวใจของเรา อย่าให้มันตระหนี่ ถ้ามันเกิดอะไรขึ้นในหัวใจของเรา อย่าเพิ่งไปเสวย อย่าเพิ่งไปคิดมัน เวลาคิดคือมันเสวยอารมณ์ๆ อย่าเพิ่งไปเสวย อย่าเพิ่งว่าเป็นความคิดเรา อย่าคิดว่ามันถูกต้อง แล้วใช้สติปัญญา สติปัญญาใคร่ครวญว่ามันถูกต้องหรือไม่

ถ้ามันถูกต้องหรือไม่ สิ่งใดที่เป็นสิ่งที่ดีงาม พ่อแม่เตือนเช้า เตือนเย็น เตือนค่ำ เตือนทุกวันเลย นี่ใจ ทำไมพ่อแม่เตือนล่ะ

ความรักที่สะอาดบริสุทธิ์ที่สุด ไม่มีความรักใดเท่ากับความรักของพ่อของแม่ พ่อแม่มีความรักที่สะอาดบริสุทธิ์กับลูกของตน แต่มันมีความจำเป็นในครอบครัว มีความจำเป็นต่างๆ นั่นก็เป็นความจำเป็นของคน แต่ความจำเป็นอันนั้นมันก็มีความจำเป็นเป็นเรื่องของวิบากกรรม แต่เรื่องความจริงๆ มันเป็นความรักความผูกพัน ความรักที่สะอาดบริสุทธิ์ของพ่อของแม่เป็นเรื่องธรรมดา

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมตตาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรรณารือสัตว์ชนสัตว์ในสามแดนโลกธาตุ เทวดา อินทร์ พรหมมาฟังเทศน์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เทวดา อินทร์ พรหมเขามีความทุกข์ความยากอะไร

เทวดา อินทร์ พรหมเวลาเขาจะหมดอายุขัยของเขา เขาต้องตายของเขา เขาหมดอายุขัยของเขา เขาก็ต้องมาเกิดเป็นมนุษย์ เกิดนรกอเวจี เวลาเขาหมดวาระของเขาแล้วเขาจะไปไหน

คนเรายังไม่เคยเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เราก็มั่นไม่อยู่จริง มันสุดการคาดหมาย แต่ถ้าเป็นความจริงๆ เทวดา อินทร์ พรหมของเขา เวลาหมดอายุขัยของเขา เขาจะไปไหน

เวลาเขาไปไหนเขาก็มีความทุกข์ความยากใช้ใหม่ คนเราจะพลัดพรากมีความทุกข์ใหม่ คนเรามีความสุขมีความสุขสมบูรณ์อยู่ตลอดเวลา วันหนึ่งเทวดาตกสวรรค์ จบ ทุกข์ใหม่ ถ้าทุกข์ขึ้นมาก็มาเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง จะทำอย่างไรจะมีอำนาจวาสนาอย่างนั้นอยู่ตลอดไป

ของเรา เราเกิดมา ถ้าคนที่มีสติปัญญาเป็นคนดีขึ้นมา มนุสสเทโว มนุษย์ที่เป็นเทวดา มนุษย์ที่เป็นเทวดานะ เป็นเทวดาเราเกิดมาเราก็มีร่างกายกับจิตใจเหมือนกันทุกๆ คน คนเราเกิดมามีกายกับใจทุกๆ คนเหมือนๆ กันเท่าๆ กัน คนเราต้องใช้ปัจจัยเครื่องอาศัยเหมือนๆ กัน แต่จิตใจที่เขาเป็นเทวดาของเขา เขารู้จักใช้สอยของเขา รู้จักมัธยัสถ์ รู้จักประโยชน์ของเขา แล้วจิตใจของเขาเป็นคุณประโยชน์ เห็นไหม

ถ้าเป็นคุณประโยชน์กับเรา สิ่งที่เป็นประโยชน์ๆ เป็นประโยชน์กับเรามันเห็นเป็นคุณค่าไง เพราะมีทาน มีศีล มีสมาธิ มีปัญญา ถ้ามีปัญญาขึ้นมาแล้ว สิ่งใดเป็นประโยชน์กับเรา

คนเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา เวลาเป็นโรคเป็นภัยขึ้นมามันอยากให้โรคภัยไข้เจ็บมันหายไปจากร่างกายของเขา ไปหาหมอๆ หมอจะฉีดยา หมอจะผ่าตัดขนาดไหน เจ็บอย่างไรก็อดทนเอา อดทนเอาเพื่อให้หายจากโรคนั้น

นี่ก็เหมือนกัน กิเลสค้นหาความทะยานอยาก ความตระหนี่ถี่เหนียวในใจของตน ในใจ
ของตน ตนไม่รู้ตัวทั้งสิ้น ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้วางธรรมวินัยนี้ไว้ให้
เราได้ฝึกหัดของเราใจ

เราให้ได้ใหม่ เราทำของเราได้ใหม่ ความสุขความสงบของสังคมเราช่วยเหลือเจือจาน
ใหม่ ถ้ามันช่วยเหลือเจือจาน สังคมสงบร่มเย็นเราก็สงบไปด้วย ถ้าเป็นประโยชน์ก็เป็น
ประโยชน์ทุกๆ คน เป็นประโยชน์ทั้งเราด้วยใจ

แต่เราให้เขาไม่ได้ใจ เพราะเขายังไม่ยอมจำนนกับเรา เขายังไม่ยอมรับเรา เขายังไม่ยอม
มาหาเรา เราจะไม่ให้ใครทั้งสิ้น นี่เวลากิเลสมันยึดมั่นถือมั่นของมันใจ

แต่เวลาคนเขาให้ ให้โดยไม่รู้ตัว ให้โดยไม่รู้ตัว คนที่ได้รับผลประโยชน์นั้น “เฮ้ย! ของใคร
ใครทำให้เราเนีย อ้อ! คนคนนั้นเอง อู๊ย! ต้องระลึกถึงบุญคุณเขาเนะ” นี่ใจ การให้โดยปิดทอง
หลังพระ ให้โดยที่ไม่ต้องการสิ่งใดตอบแทนทั้งสิ้น สิ่งนั้นมันเป็นบุญกุศลที่มหาศาล

ไอ้เราจะให้สิ่งใดแล้ว ให้ก็ไม่ได้

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา เป็นจริงเป็นจังขึ้นมาจากหัวใจของเราใจ

ถ้าสภาวะโลกมันร้อน โลกมันร้อนเพราะเราทำทั้งสิ้น ถ้าเราทำทั้งสิ้น เราต้องปลูก
จิตสำนึกของเด็กของเรา สิ่งใดเราอย่าไปทำฯ อย่าเอาขยะ อย่าทำสิ่งทำลายป่า ทำลาย
สภาพแวดล้อม อย่าทำฯ

ถ้าอย่าทำฯ แล้วเราจะเอาอะไรกินละ

ถ้าเอาอะไรกิน ถ้าคนมีสติปัญญามันหาทางออกได้ทั้งสิ้น เราทำสิ่งใดเพื่อประโยชน์กับ
เราๆ เมื่อก่อนนะ เรามีใบตอง เราห่อด้วยใบตอง พอมีโฟมขึ้นมา อู๊ย! มันเป็นผู้ที่เจริญแล้ว

ตอนนี้ใบตองดีกว่าโฟม

นี่ใจ หักศนคติ เวลาเมื่อก่อนเรามีแต่ใบตอง เรามีสิ่งที่เป็นธรรมชาติ มันมีของเราอยู่แล้ว
ของเราดีฯ อยู่แล้ว ของเรามีอยู่แล้วใจ อยากจะเจริญ อยากจะเท่าเทียมโลก ใช้โฟมๆ ตอนนี้เขา
ไม่ให้ใช้ แล้วก็กลับไปหาใบตอง

ถ้ากลับมาหาใบตอง ใครทำใบตองตอนนี้ ไปตลาดใครมีถุงผ้าไป เขาว่าคนนี้มีสำนึกที่ดี ใครมีถุงผ้าไป เรามีถุงผ้าไป เราใช้ของเราเอง ถุงพลาสติกไม่เอา เราไม่ต้องเอาของเขา เอามาแล้วจะไว้ไหนล่ะ เอามาแล้ว พอล้างหลังคนก็ทิ้งแล้ว ล้างหลังคนก็ทิ้งเป็นภาระคนอื่นต่อไปๆ

นั่นอยู่ที่ไหนล่ะ

อยู่ที่จิตสำนึก จิตสำนึกของพวกเราถ้ามันคิดดีทำดีขึ้นมา สภาวะแวดล้อมมันดีขึ้นมา ใจที่ว้าวร้อนๆ ร้อนๆ ร้อนจะเป็นจะตายอยู่ นี่ ถ้าร้อนจะเป็นจะตายมันก็เป็นความร้อนของสภาวะอากาศ มันเป็นเรื่องของธรรมชาติ แล้วธรรมชาติมาจากไหน

ธรรมชาติมาจากเราไง ธรรมะเป็นธรรมชาติไง ธรรมชาตินั้นก็แผดเผาเราไง ธรรมชาตินั้นก็จะบีบคั้นเราอยู่นี่ไง ธรรมชาติทำให้เราทุกข์เรายากอยู่นี่ไง

แล้วธรรมชาติที่ดีงามล่ะ ความชุ่มชื้น ความดีงามมาจากไหน

เวลาฝนตก ฝนตกขึ้นมาตอนนี้ สิ่งที่เขาอุตสาหกรรมเขาไปทำแหล่งอุตสาหกรรมที่ไหน เขาก็ไปทำแหล่งอุตสาหกรรมที่มันอุดมสมบูรณ์ไง ที่ไหนมีแหล่งน้ำสาธารณูปโภคที่ดี เขาไปแย่งชิงหมดนะ ชาวบ้านต้องไปอยู่ไกลๆ ไปอยู่ยอดเขานูน พวกนี้เป็นพวกที่ไม่สร้างประโยชน์กับระบบเศรษฐกิจ เอ็งไปอยู่บนยอดเขา น้ำท่าเอ็งหากินเอาเอง อุตสาหกรรมเขาไปอยู่ที่นั่นหมดนะ นี่เวลาเขาแย่งชิงกัน

แต่ผู้ที่ปกครองที่ดีจะทำการใดเขาต้องคิด คิดทั้งสองฝ่าย คิดถึงส่วนรวม แล้วคิดถึงส่วนบุคคล นี่พูดถึงร้อนภายนอก

ถ้าร้อนภายใน คนที่มีสติมีปัญญาของเราๆ เราเกิดในสภาวะแวดล้อมแบบนี้ เราเกิดมา ในประวัติศาสตร์หลายนครรัฐมากเวลาเกิดภัยพิบัติเขาย้ายหนีหมด แต่ในปัจจุบันนี้ เทคโนโลยีมันเจริญไง ถ้าเทคโนโลยีเจริญขึ้นมา เราช่วยกันบรรเทาภัยพิบัติได้ เวลาพายุจะเข้า ต้องอพยพก่อน เพราะอะไร

เพราะเทคโนโลยีมันเจริญขึ้นมา เรารู้ว่าพายุมันจะเกิดขึ้นมา เราอพยพหนีก่อน แต่การอพยพนั้นมันก็ต้องใช้ทรัพยากร การอพยพนั้นก็ต้องเป็นผู้นำที่ดี

แต่ถ้าผู้นำเมื่อก่อนนะ กว่าพายุจะเข้ามา กว่าจะรู้ก็ตายหมดแล้วแหละ ตายเป็นเปื้อนเพ็ญ
รู้ว่าพายุเข้า เพราะอะไร เพราะเทคโนโลยีเรายังไม่เจริญไง ถ้าเทคโนโลยีมันเจริญแล้ว ความ
เจริญ เวลาโลกเจริญ

ธรรมะไม่เคยขัดแย้งกับใครทั้งสิ้น แต่สิ่งใดที่มันเป็นประโยชน์เราควรใช้ให้มันเป็น
ประโยชน์ที่เป็นประโยชน์กับเรา เวลาใช้ประโยชน์กับเราแล้วเราต้องการบำรุงรักษา ต้องการ
ดูแล แล้วจะบำรุงรักษา เห็นไหม

เวลาคนไปขอเครื่องมือแพทย์หลวงตา หลวงตาบอกว่า ใช้เป็นหรือ ใช้ไม่จำเป็นต้องไป
ศึกษาก่อน

เทคโนโลยีมันก้าวหน้าไปตลอดนะ แพทย์เองหมอเองใช้เทคโนโลยีบางอย่างไม่เป็น ถ้า
ยังใช้บางอย่างไม่เป็น จะมาขอๆ ขอเอาไปตั้งไว้กราบไหว้บูชาซะใหม่ ถ้าขอไปก็ต้องใช้ให้มัน
เป็นสิ ถ้าใช้ไม่เป็นที่ก็ต้องไปฝึกก่อน ไปฝึกไปหัดขึ้นมาให้มันใช้ได้ก่อน ใช้ให้ได้ก่อนแล้วมาถึง
ท่านให้ๆ ไง

เทคโนโลยีมันเจริญอยู่ทุกวัน มันไปของมัน เพราะอะไร เพราะเกิดจากสมองของคน เกิด
จากทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรมนุษย์สิ่งที่เราทำขึ้นมาทั้งนั้นนะ แล้วเวลาที่มันฉลาดแล้วทำไม
ไม่ฉลาดในหัวใจของมัน

ถ้าไม่ฉลาดในหัวใจของมัน ทำสิ่งใดก็ได้ สิ่งใดเพื่อสังคมทำได้ แต่ในครอบครัวของตน
ในความอบอุ่นของตน ในลูกหลานของตน ในบ้านของตน ทำไมไม่มีความอบอุ่นล่ะ ทำไมเราไม่
หันหน้าเข้าหากันแล้วคุยกันได้ล่ะ

ถ้าหันหน้าเข้าหากันคุยกันได้ ไว้เนื้อเชื่อใจกันได้ ศีล ๕ กาเมสุมิจฉาจารฯ ไว้ใจกันได้ ทำ
อย่างไรได้มันก็เจริญ ในบ้านเราอบอุ่นก่อน ข้างนอกมันก็อบอุ่น ศีลธรรมมันเกิดประโยชน์จาก
ที่นี้ไง เกิดประโยชน์ตั้งแต่อยู่ในใจของเรา ในครอบครัวของเรา ในสติปัญญาของเรา สามัญ
สำนึกของเรา

ถ้าเป็นคนดีขึ้นมา ถ้ามีบาทฐานดีอย่างนี้แล้ว ถ้ามันจะภาวนา พื้นฐานคนที่จะมาภาวนา คนจะภาวนามามันไม่มีพื้นฐานที่ดีมา ผิดชอบชั่วดี รู้ชอบรู้ชั่วรู้ดี ถ้ามันรู้ของมันแล้วไม่เอา แยกแยะไป มันต้องทนแรงเสียดสีไง

เพราะสังคม กระแสสังคมๆ หนุนก็ดี นี่ก็ดี แหกกันไป แล้วเราไม่ตามไป มันยืนด้านกระแสสังคมอยู่นี่ไง หนุนก็ดี นี่ก็ดี ดีไปหมด ดีของใคร

ดีของการตลาด ดีชั่วคราว ดีแป๊บเดียว เดี่ยวตัวใหม่มาแล้ว ดีอยู่ทุกวัน ดีจนกระเป๋าสตางค์เงินใช้ของไม่หมดแล้วกันละ ดีอยู่ทุกวันนี้ไง เพราะอะไร เราไม่มีสติปัญญาไง

ถ้าเรามีสติปัญญา เรายืนด้าน รู้จักผิดชอบชั่วดี รู้จักการกระทำของตน แล้วมองดูอ้อมๆ เลยนะ รอบนี้ของใคร รอบนี้ใครว่าดี เดี่ยวรอบต่อไปมาอีกแล้ว ใช่มั้ย ก. ดี ข. ดี ง. ดี ดีไปทั่ว เราก็หลงดีไปสามสี่ดีได้แล้ว แล้วยังไม่ได้ดีสักที

แต่ดีของเราล่ะ

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา คั่นคำว่า ทวนกระแสกลับเข้าไปในใจของตน ถ้ามันทำความสงบของใจของเราได้ ถ้าใจสงบระงับได้นะ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

แต่ในปัจจุบันนี้มันไม่ได้สงบ มันสร้างอารมณ์ใหม่ ว่างๆ ว่างๆ ถ้ามันเป็นความว่างๆ ว่างๆ เพราะอะไร เพราะมันทำกันไม่ได้

ถ้ามันทำกันได้ หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโฮ ถ้าเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา แล้วคนที่เป็นจริงๆ เขาจะหวมมาก หวงทางจงกรมของเขา หวงถิ่นที่เขาจะนั่งสมาธิของเขา ดูสิ เวลาหลวงปู่ขาว หลวงปู่มั่น เวลาท่านสำเร็จที่ไหน ท่านจะพลัดพรากจากที่นั่นไป ท่านหันหน้าไปมอง ท่านเห็นบุญเห็นคุณไง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้อยู่โคนต้นโพธิ์ ต้นโพธิ์นี้มาปลูกวัดชาวพุทธเราแทบทุกวัดเลย เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ที่โคนต้นโพธิ์นั่นไง

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตที่มันประพฤติปฏิบัติของมันได้มันจะหวังถิ่นของมัน มันจะหวังที่ของมัน เพราะอะไร เพราะมันเกิดตรงนี้ ธรรมชาติมันเกิดตรงนี้ เกิดในที่ทางจกกรม ที่นั่งสมาธิภาวนา แล้วมันเกิดขึ้นจริงแล้วนะ มันไม่กลัวใครทั้งสิ้น

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแบบตลอด แบบไม่มีความกลัว แบบตลอด เปิดเผยตลอด แล้วเปิดเผยกลางหัวใจของเรา แล้วถ้าหัวใจของเรามีคุณธรรมแล้วมันไปกลัวสิ่งใด แล้วมันรู้มันเข้าใจไปหมดนะ ใครพูดเท็จใครพูดจริง นี่ใจรู้จักผิดชอบชั่วดี

นักปฏิบัติเหมือนกัน พอเริ่มต้นขึ้นมาแล้วเราจะมีเงินหมื่นเงินแสน เราจะมีเงินล้าน แต่เงินบาทไม่มี ไม่รู้จักสิ่ง ห้าสิบล้าน ห้าสิบล้าน ไม่รู้จัก แต่มันอยากมีเงินล้านเงินแสนกันนะ แล้วสิ่ง ห้าสิบล้านมันไม่รู้จัก

แต่เวลาเศรษฐกิจที่สร้างเนื้อสร้างตัวขึ้นมาจากตัวของตัวของเขาเก็บเล็กผสมน้อย ห้าสิบล้านสิบล้านเขาเก็บสะสมของเขา เขารู้จักประหยัดมัธยัสถ์ของเขา

คนเรานะ ถ้ารู้จักประหยัดมัธยัสถ์ของเขา เขาจะรักษาทรัพย์สมบัติของเขาได้ คนเรา อีลุ่ยฉุยแฉก รักษาทรัพย์ของตนไว้ไม่ได้ รักษาทรัพย์ของตนไม่ได้แล้ว แล้วก็เที่ยวหยิบหนี้ยืมสินเขาไปทั่ว แล้วก็เสียไปตลอด

นี่ใจ รู้จักห้าสิบล้าน ห้าสิบล้าน รู้จักบาทสองบาท มันจะมีเงินหมื่นเงินล้านเงินแสน นี่ก็เหมือนกัน ถ้าไม่รู้จักศีล ไม่รู้จักสมาธิ ปัญญาที่เกิดขึ้นเองขึ้นมาทั้งหมด หยิบหนี้ยืมสินจนพอกหางหมู จนไม่มีปัญญาจะใช้เขา ดอกลอย ดอกลอย ใช้แต่ดอก ต้นไม้ได้ใช้ ชีวิตทั้งชีวิตไป หนึ่งร้อยปีเดียวตายแล้ว ดอกลอย ไม่ได้สิ่งใดเป็นสมบัติของตนเลย

ถ้าหายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ จิตมันสงบระงับเข้ามา เงินเย็น เงินของเรา ห้าสิบล้าน สิบล้านเราเก็บของเราเก็บหอมรอมริบขึ้นมา เงินของเราสะสมแล้วเป็นแสนเป็นล้าน ขึ้นมาได้ เป็นแสนเป็นล้านขึ้นมาเป็นเงินของเรา นี่พูดถึงว่าถ้าผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม แล้วนี่ถ้ามันเป็นจริง มันเป็นอย่างนี้

โดยทั่วไป ก. ก็ดี ข. ก็ดี ง. ก็ดี ดีหมดเลย ไม่ต้องทำอะไรเลย อยู่เฉยๆ เลย กลับไปตื่น
ขึ้นมานิพพาน นิพพานเป็นความว่าง...ว่างอะไรของมึง ชี้ลายน้ําว่างแบบไร้สาระ

แต่ความว่างของเรานะ ใครหลอกไม่ได้ ถ้าเราเป็นชาวพุทธ พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน
เราจะรู้ถึงสำนักของเรา เราจะมีความรู้สึกในตัวเรา เราจะมีสติปัญญาแยกแยะอะไรควรและไม่
ควร เป็นไปตามวัย

เราเป็นลูก จะมีศักดิ์ใหญ่โตขนาดไหน จะมีร่ำรวยขนาดไหน เรามีพ่อแม่ เรามีพ่อแม่
พ่อแม่ใหญ่กว่าเรา พ่อแม่ให้ชีวิตนี้มา มันรู้ฐานะของตนเอง ไม่ใช่ว่าبابอคอแตกไปเรื่อย

ถ้ามันเป็นความจริงของมัน มันรู้จัก ถ้ามันรู้จักแล้วเราปฏิบัติเพื่อเหตุนี้ นี่ฟังธรรมๆ ฟัง
ธรรมขึ้นมาเพื่อน้อมกลับมา ย้อนกลับมาพยายามตรวจสอบใจของตน แล้วได้ใช้สติใช้ปัญญา
กลั่นกรอง พยายามฝึกหัดให้มันมีมาตรฐานของมันขึ้นมา แล้วมันจะ 'ไม่มีกำมือในเรา' ขององค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง ธรรมจะสถิตในใจของเราที่ปฏิบัติรู้แจ้งเห็นจริงตามความเป็น
จริง เอวัง